

SEGONA PART DEL RAHONAMENT DEL RULL DE
Paypòrta, y Albudeca, Llauradors de la Hòrta de Valencia, en
que manifesten moltes de les prevencions que están fent en esta Ciu-
tat pera la vinguda de ses Magestats y Real Familia, ab lo
demés que llegirá el Curiós.

Alb. *Quien bien ata, bien desata,*
diu un adagi vulgar.

Rull, pareix que el Rahonament
ha fet efectes molt grans!

Tantes còses sé de nou,
que en Valencia fent se están,
que em tenen tot aturdit,
y sempre ab dolor de cap.

Todo son planos, dibujos,
Carros, Arcos, y pensar
en montes, jardines, fuentes,
y busca qui ta pegat.

Qué dias, Rull, á tot asò?
pareix que estás eslayat.

Has renyit en la Senyora?
ton Pare ta predicat,

perque tornes tart de nit?
has perdut, y no has pagat
perque te falten dinés?

No es asò? pues parla clar:
òbri eixe pit, mes que sia
en una bona destral.

Rull. Tinc, amic, el cap calent;
y si te arribe á contar
lo que á mí me ha sosuit,
crec que mòrt te quedarás.

Alb. Pues deixau en lo tinter,
si tan car me ha de costar,
perque yo no vullc morir-me,
hasta veure de bon grat
la venguda dels Monarques
á aquesta ilustre Ciutat.

Rull. Et morirás de alegria.
Com no deixes acabar
la oració, es precis digues

tots aqueixos desbarats.

Alb. Ni de alegria tampòc
vulle morir-me. Mes al cas,
vinga de baix la pilòta,
vorem cóm se ha de jugar!

Rull. Una nit de estes pasades,
estaba yo molt gitat,
prenint la fresca, á la pòrta
que trau lo estudi al corral:
al punt em quedí dormit,
y se em va representar,
que un noble y gentil Mancebo,
acostantse em bellugá: [nyes
yo obrí els ulls, y viu, que en se-
em va dir, que ab ell anás.
No sé cóm, ni per ahon,
luego al punt me vaig trobar
en un magnífic saló,
tot molt ben illuminat,
y habia tres Personages,
que entre sí estaben parlant;
un molt venerable Vell,
un Fadrí de uns trenta anys,
y una Senyora, tan guapa,
tan polida y arrogant,
que aquella del meu festeig
á qui vaig alabar tant,
no era bona, be ho pòst creure,
pera posarli el calçat.
Sentats estaben tots tres,
y el Vell així se explicá.

„Ya he tenido yo el honor

„de ver á su Magestad

„en Aragon, y obsequiarle

„con la mas fina lealtad.

»Ahora pasa á Barcelona,
»donde creo mostrarán
»los expertos Catalanes,
»con gran magnanimidad,
»á impulsos de sus riquezas,
»el amor que en ellos hay.
Crega vosté, que farem
quant sia de nòstra part,
que pera això son las doblas,
y no nos doldrà el gastar.
Asò digué el jovenet,
y Aragó torná á parlar:
»De allí pasará á Valencia,
»en donde creo tendrán
»el gusto en las diversiones
»sobresaliente, sin par.
»Pero es menester, amiga:::
»qué es esto? dormida esta!
Bòn cas fa de la convèrsa
quant se ha quedat dormitant
(digué el Catalá) : »dispierta,
(proseguí el Vell) »no estarás
»informada del asunto
»que acabamos de tratar,
»quando te quedas dormida.
Pera qué es vòlen cansar
(digué Valencia) si saben
que el gèni dels Valencians
sòls en ohuir nòm de Rey,
per tèrra se postrarán,
es quedarán sens haciendes,
y contents sempre estarán?
pues ara que venen tots
els de la Casa Real,
Novios, Princeses, y Reys
de Etruria ; qué no farán?
per això pues me he dormit,
que es de vades predicar
als melhus fills que fasen coses,
quant sòls en quatre grapats
en manco de una semana
ho tindrán tot arreglat,

y:::- Vixca Valencia, diguí
yo, y un crit á tan gran
vaig pegar, que despertí
á mon Pare, á mon Cuñat,
á ma Cuñada, á sons Fills,
á la Criada, als Criats,
va relinjar lo rosí,
y la burra va bramar.
Tots estaben aturdits
preguntantme qué era el cas,
y vaig dir moltes mentires,
perque em deixaren estar.
Yo em trobí damunt la sarría
del mòdo que em vaig gitar,
si fon veritat, no ho sé,
pero si yo haguera estat
en mes riquees que Midas,
y mes òr que hia, y haurá
en les Indies, á Valencia
tot liu haguera donat,
perque em jocá la respòsta.
Alb. Hòme, yo me estic pasmat
de haber ohuit el sucés;
sens ducte que ella ha inspirat
als sehus fills que fasen còses
inaudites.
Rull. Pues qué hia
de nòu despues de la vista?
Alb. Ara entre yo: pues sabrás,
que de lo mes primorós
que hia, hiagut, y haurá,
sens tindre comparació,
ha de ser lo Consulat.
Qué palacio! qué figures!
qué pintures! qué realç!
Si poguera enrecordarme
dels nòms de les principals
estatues, te pasmaries,
pero per fi, ya ixirá
un paper que tot ho explique,
pera que quede estampat
pera *sacula sin fin.*

Rull. Me pareix que bò estarà,
pero encara van arrere,
pues no fan los entaulats.

Alb. Ya veig que eres un gran macho,
y no vulle ara tornar
á dir lo que et vaig respòndre
allá en la primera part,
Vòlen fer los Botiguers
pera esta festivitát,
la Coluna de Trajano,
que está en Roma, y pujará
huitanta cinc pams, y ella
molt adornada estarà
de inscripcions y alegories
sobre el punt de que tratám.

Rull. Eixa es gent de molt diner,
y crec que al present haurá
mes de dos mil botiguetes,
conque á pòc els tocará;
be que tenen el remers
com se sòl dir, en la ma.

Alb. *Detente, lengua maldita.*
Lo que es cèrt, que gastarán
molt mes de lo que algú es pensa,
y ab lluiment quedarán,
com quant al Coloso, Rull;
pero crec que no han fet cas
sinos de les cases fòrtes.

Rull. *Aquese es otro cantar.*
Pasa abant, y vinguen altres
de eixes cosetes que es fan.

Alb. Lo Castell que té dispòst
pera primer la Ciutat,
está ajustat, segons dihuen,
en moltíssims mils reals:
tot es fòc de lluiment;
tronador ningú nihaurá:
es figurar un jardí
de abres molt ben colocats,
ab fònt, estatués, ciprers,
y tòt quant á ell li atany:
les llums son de colorits;

tres vegades se encendrà,
y totes ab diferències,
en los colors que han posat.

Rull. Y ahon se coloca el Castell,
supuesto que tot ho saps?

Alb. Dihuen que en la racònada
que hia en lo Plá del Real
arrimada al hòrt, é eixien
els conills á pasturar.

Rull. Bòn puesto es pera veureu,
amic, de qualsevòl part;
perque si el taulat lo pòsen
rant á la paret de dalt,
es vorá de totes vandes;
y de diferents terrats,
sens incomodarse, pòden
veureu els vells y baldats.

Alb. Pues yo en la Alameda vullc
veureu, ben repantigat,
encara que allí me empòrte
el dinar, y el verenar.

Rull. Pues fes conte pera dos,
que yo et vullc acompanyar.

Alb. Dihuen que un altre Castell
el tenen determinat
els Velluters.

Rull. Be pòt ser,
perque ells tenen bòns cabals.

Alb. *Mas la falta de comercio,*
casi los llegó á arruinar.

Rull. Per això ara es desquiten,
que habent anat á comprar
un pòc de paño de seda
estos dies, em costá
á nou pesetes la vara,
quant lo comprí el any passat
á duro, y mil cortesies
em feu lo Amo.

Alb. Se ha pujat
la seda en aquestos dies.

Rull. Ya te entenc, Tú me dirás,
que pera eixir en la sehua,

la pujen de vaix á dalt,
y així no diuen mentires.
Y els Cansaladers ¿qué fan?

Alb. Tot son juntes, y mes juntes,
y nunca han determinat:
mes la Saladura, cregues
que sempre molt be ha quedat,
y ara farà mes que nunca,
perque té lliure la mar.

Rull. Si tirarán abadejos,
que men puga yo emportar
pera mantindre els meus fills,
y la dòna tot un any?
Y els Carnicers?

Alb. No sé res;
pero un Carro crec traurán,
que aquells dels triunfos de Roma
de Tito y de Vespasiá,
del gran César, y Pompeyo,
y de tots els hòmens grans,
se quedarán molt arrere.

Rull. A estos no els dòl el gastar:
sempre en la invenció que han fet,
han posat lo peu davant
á tots. Y traurán lo Bòu
sòlt com sempre?

Alb. Clar está,
Pues ya lo están engordint.

Rull. Si li amostraren de ball
seria còsa pasmosa.

Alb. Com tú et vullgues obligar.
á fero, tindrás bon prèmi.

Rull. Albudeca, han alçat ya
lo jurament als Pellers,
pera que puguen parlar?

Alb. Yo no sé de juraments:
lo cert es, que proyectats
tenen tres diferents termes,
y crec que en tots ells serán

el pasmo de pasmos. No!
ells ho pòrten tan callat?
pues al freir lo veremos.

Rull. Eixe Grèmi es especial,
y en pòcs dines farán mes
que altres en molts mils ducats.

Alb. Repartixen els papers
entre ells mateixos, y están
obligats tots á vestirse
á ses còstes.

Rull. Quánts serán
els Individuos?

Alb. Yo crec
sont cent y dotze; y juntant
altres tants gics, farán una
Comparsa molt especial.

Rull. Jesus, María, y Jusep,
quánt adelantats están
despues de aquell rahonament
que varem tindre, y veix clar
que això será un *adolivi!*

Alb. Si el paper no se acabás,
et diria moltes còses,
pues asò que yo he contat,
son tortas, y pan pintado
pera lo que falta, clar.

Pues les illuminacions;
els adornos especials
de les cases; el primor
que en molts magnifics Altars
proyecten alguns Oficis,
en altra tercera part
no se podrán definir.

Rull. Pues ferne quarta, y avant,
perque es justicia, y rahó,
que tot se aja de contar.

Alb. A Dios, Rull, hasta la vista:
anem ara á descansar.

F I.